

розробки, проблеми художньої змістовності музики (музичного твору), мабуть, ще не досягли того стану завершеності та систематизації, який необхідний для їх використання у практиці навчання та творчості музикантів-виконавців.

Тому подальша розробка питань, пов'язаних із поглибленим розумінням головного – змістовного шару музично-виконавчої дії (діяльності) є актуальним завданням виконавського музикознавства, музичної науки в цілому, а також суміжних з нею наукових дисциплін. Наголосимо, що в цьому процесі мають бути враховані не лише сучасні досягнення останніх, а й увесь найбагатший історичний досвід музично-виконавчої практики.

Список використаних джерел:

1. Крицький В. Формування художньо-інтерпретаційного мислення музиканта-виконавця. *Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського. Вип. 3 : Музичне виконавство*. К., 1999. С. 110–116.

2. Москаленко В. Г., 2012. Лекции по музыкальной интерпретации. Киев : Клякса ; Павлова, Н. Д. и Гребенщикова, Т. А., 2017. Интент-анализ постсобытийного дискурса в интернете. *Психологические исследования*, 10(52), с. 8.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-302-9-57>

Денисюк Ж. З.,

докторка культурології,

доцентка кафедри культурології та міжкультурних комунікацій

Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв

м. Київ, Україна

СЕМАНТИЧНЕ ПОЛЕ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ У ФОРМУВАННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Перебування українського соціуму вже більше року в умовах війни накладає відбиток на характер і якість інформаційно-культурного простору, який відповідає тим суспільним запитам на культурний продукт, що може становити цінність як взірць культурного супротиву, емоційно-психологічного опертя в повсякденному вирі буття та ін. Фокус суспільної свідомості, рефлексуючи на критичні реалії оточуючої дійсності, зміщується на екзистенційно важливі речі,

що граничать на межі життя/смерті, свого/чужого, а також віднайдення «власного свого», що становить сутність ідентичності.

Досвід цієї війни є особливим тим, що перебіг всіх подій відбувається в умовах відкритої комунікації і максимальної поінформованості мережами і каналами комунікації, які, окрім суто прагматичних цілей, мають здатність формувати відповідне інформаційно-культурне середовище, що ретранслює певні цінності і наративи. Інформаційно-культурне середовище оперативно зміщує актуальні аксіологічні акценти відповідно до існуючої ситуації на суспільно-політичному, соціально-економічному, культурному рівнях, формуючи таким чином відповідні дискурси.

Увійшовши в стан військової збройної агресії, суспільство поновому стало реагувати на ситуації, з якими зіткнулося вперше в своїй новітній історії, що вкотре загостило питання національної ідентичності, ціннісних орієнтирів суспільства, особливо тих, що стосуються як моральних якостей – гідності, честі, патріотизму, так і державного гатунку (національної екзистенції) – збереження і захисту країни, її територіальної цілісності, забезпечення мирного життя для всіх її громадян. Саме в цей час почав вибудовуватися номінативно-оцінний комплекс довкола понять національного, патріотизму, ідентичності [1, с. 33].

У цьому аспекті магістральну і дещо недооцінену роль відіграє масова культура, яка є одним із головних способів передачі ідей, цінностей, традицій та інших норм культури на широкий суспільний загал. З цієї точки зору «культура та мистецтво хоча ніяк не пов'язані з виживанням, проте і на дипломатичному, і на геополітичному, і на ідеологічному рівні вони ... містять той символічний капітал та цінності, які надають сенс існуванню» [4, с. 73].

Семантичне поле масової культури відіграє важливу роль у формуванні національної ідентичності саме засобами, зрозумілими і доступними для масового споживача культурного продукту, тим самим, формуючи суспільну думку і свідомість. Тривала гібридна війна, розгорнута російською пропагандою, в повній мірі використовувала інструментарій масової культури як «м'яку силу» у посуванні ворожих цінностей та наративів.

Натомість з початком війни, як ми могли спостерігати, відбувається активне звернення до національної культури, її цінностей, знаково-етнічних кодів, державної символіки, яка постає у численних артефактах інформаційно-культурного простору та витворах масового характеру. Хоча, як зазначають дослідники, в Україні саме в останні три роки відбувалося активне продукування контенту, пов'язаного із утвердженням національної символіки в українському просторі:

в реальному – прапори чи патріотичні розписи вулиць міст, автомобілів, балконів будинків, «марш вишиванок», патріотична хода та ін. [3, с. 67].

У цьому зв'язку слід зазначити, що динаміка соціокультурного та суспільно-політичного розвитку засвідчує, що періоди актуалізації підвищеного інтересу до етнічної культури та її цінностей в українському суспільстві спостерігаються якраз у часи кризового загострення [1, с. 33], яким і став початок та подальший перебіг війни.

Апелювання до етнокультурних цінностей, символів і набутків національної культури стало не просто проявом патріотизму, але й репрезентантом української культури та ідентичності у світовому інформаційному просторі, адже «символи та символічна репрезентація є важливою складовою самоінтерпретації національної спільноти в культурі, в продукованих національними елітами смислах та ідеях» [3, с. 66].

На рівні масової культури це знайшло прояви у принтуванні речей повсякденного вжитку як національною символікою, так і новітніми символами «культурного фронту», що постали під час війни і які здобули масову популярність суспільства («Чорнобаївка», «Пес Патрон», «Бавовнятко», «Російський воєнний корабель» та ін.). Такі культурні візуальні символи та образи, які використовуються в масовій культурі, стають популярними та впізнаваними, ідентифікуючись з країною на рівні її прапора, герба, національного костюму, народної музики. Все це «знайшло яскраве відбиття на культурі інформаційного опору окупації, яка перейшла у споживчу сферу, а саме маркування особистого простору» [2, с. 54].

Таким чином, масова культура є репрезентантом національно-культурних цінностей, оскільки вона відображає те, що є важливим і значущим для суспільства в конкретному середовищі та в умовах конкретного часового етапу. Так само популярні фільми, музика, інші форми масової культури можуть відображати ідеали і цінності, які важливі для людей в цьому культурному середовищі за конкретних умов. Поява та розвиток в умовах війни сегменту національно маркованої масової культури є свідченням зростання актуальності національних культурних набутків та необхідності захисту української ідентичності та її цінностей.

Список використаних джерел:

1. Денисюк Ж. З. Репрезентація героїки в умовах інформаційного середовища та актуалізації етнокультурних цінностей. *Вісник НАКККiМ*. 2019. № 1. С. 31–38.

2. Олійник М. В. Патріотичні футболки «Чорнобаївка» як символ України в російсько-українській війні. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*. 2022. № 17. С. 504–511.

3. Половинчак Ю. М. Символічна репрезентація громадянської ідентичності в інтерактивному інформаційному просторі. *Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences*. 2016. Вип. IV(18), I.: 109. С. 66–69.

4. Тормахова А. М. Мистецькі практики під час війни : український вимір. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2022. Випуск 41. С. 70–75.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-302-9-58>

Дика Н. О.,

*кандидат мистецтвознавства, доцент, доктор філософії,
професор кафедри загального та спеціалізованого фортепіано,
професор кафедри камерного ансамблю та квартету
Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка
м. Львів, Україна*

КАМЕРНО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНИЙ ВИМІР ЖИТТЄТВОРЧОСТІ УКРАЇНСЬКОГО АЛЬТИСТА ЗЕНОНА ДАШАКА (ДО 95-РОКОВИН ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ МИТЦЯ)

Інтелектуальна напруга камерної музики, що протягом багатьох віків зумовлювала певну елітарність її побутування, в новіших більш демократичних умовах розвитку культури, в епоху науково-технічного прогресу, прагматизму і раціоналізму світосприйняття, несподівано набуває актуальності, висвітлюючи глибинні духовні процеси, менш помітні, можливо, в інших музичних жанрах і видах мистецтва. Важко назвати інший жанр музичної творчості останніх десятиріч, що з такою граничною ясністю втілює би найбільш суперечливі і багатовимірні проблеми нашого духовного буття. А кожному регіону України, який в силу історичних обставин зберіг і примножив традиції культурного розвитку, створювалися камерно-інструментальні ансамблеві колективи для яких властивими були і певна репертуарна політика, і своєрідність виконавської манери, а панорама концертного життя позначалася не лише мірою інтенсивності, а й суттєвою зміною художньо-естетичних орієнтирів.